

Rezumatul activității și a rezultatelor obținute în proiect în anul 2025

Cifra proiectului 25.80012.0807.38SE,

Denumirea Proiectului „Libertatea creației în menghinele cenzurii comuniste (studiul unor documente inedite din arhiva securității sovietice)”

Conceptul proiectului *Libertatea creației în menghinele cenzurii comuniste* se bazează pe studiul unor documente inedite din arhiva securității sovietice (KGB). În particular, este vorba despre Stenograma și Procesul verbal al Plenarei a X-a a Comitetului Central al Partidului Comunist din Republica Sovietică Socialistă Moldovenească din 1959.

Documentul în cauză constituie o mostră veritabilă a cenzurii comuniste și o dovadă concludentă a intruziunii criminale a politicului în procesul de creație. Stenograma conține critici și acuze dure în adresa scriitorilor care au îndrăznit să-și manifeste interesul pentru identitatea națională, pentru trecut și adevărul istoric. În atenția politrucilor și a securității au nimerit creațiile scriitorilor George Meniuc, Vasile Coroban, Petru Cărare, care au manifestat o atitudine distonantă cu directivele partidului comunist din RSSM.

Prin acest proiect am inițiat reexaminarea științifică și analiza arhivelor securității pentru redimensionarea traseului de evoluție a scriitorilor români din Basarabia comunistă. Prin urmare, în cadrul proiectului *Libertatea creației în menghinele cenzurii comuniste* la prima etapă am reușit lectura analitică, fișarea și sistematizarea materialului documentar, în volum de 790 de pagini. Activitatea respectivă a necesitat o abordare responsabilă și multă rigurozitate, în virtutea specificului documentului care a fost scris, în mare parte, în limba rusă și în limba română cu grafie chirilică. Concomitent s-a procedat la documentarea asupra contextului social-politic și studiul documentelor de arhivă pentru a stabili similitudini și diferențe în abordarea actului creator de către puterea politică a timpului din cele două state românești. Diferența majoră de discurs, constatată în procesul de studiu, rezidă în politica de deznaționalizare promovată de puterea sovietică în spațiul cultural moldovenesc.

O etapă indispensabilă în valorificarea acestui tip de documente pentru aducerea lor în atenția publicului larg constă în digitalizarea și interpretarea filologică a materialului ce presupune mult mai mult decât traducere mecanică și transliterarea documentului.

Proiectul se va finaliza cu publicarea volumului stenogramei plenarei a X-a a Partidului comunist din Moldova, însoțit de comentarii și studii de sinteză, care vor constitui un instrument indispensabil pentru savanții din domeniu și pentru doritorii de a cunoaște specificul parcursului literaturii române din Basarabia sovietică.

Rezultatele obținute în cadrul proiectului vor contribui la stabilirea unei viziuni integratoare asupra limitelor impuse de regimul sovietic oamenilor de creație din fosta RSSM, va oferi argumente concludente a intruziunii cenzurii în procesul creator și va pune la dispoziția studenților, masteranzilor și doctoranzilor filologi surse inedite de cunoaștere a epocii respective.

Conducătorul de proiect **POTING Tatiana**

Data: 01. 12. 25

LȘ

